

Nieuwsbrief Green Deal Duurzame Zorg

11 februari 2019

In oktober 2018 ondertekenen 132 partijen de Green Deal Duurzame Zorg. Ze maken afspraken over het terugdringen van CO₂-uitstoot, het zuinig omgaan met grondstoffen (circulaire economie), het verminderen van medicijnresten in het afvalwater en het bevorderen van een gezond makende leefomgeving bij zorginstellingen.¹

We zijn nu vier maanden verder. Wat is er zoal gebeurd? In deze eerste nieuwsbrief over de Green Deal Duurzame Zorg laten we zien wat er op landelijk niveau speelt en waar het ministerie van VWS bij betrokken is. Voor volgende nieuwsbrieven nodigen we alle deelnemers uit om hun informatie met elkaar te delen. En noteer vast 10 oktober 2019 in uw agenda: op de 'dag van de duurzaamheid' organiseren we een grote bijeenkomst over de Green Deal Duurzame Zorg om ervaringen en resultaten uit te wisselen.

Minder uitstoot van CO₂ met het Klimaatakkoord

De brancheorganisaties in de curatieve en langdurige zorg hebben met ondersteuning van VWS hard gewerkt aan het Klimaatakkoord. Dat gebeurde aan de 'tafel gebouwde omgeving' waar Cathy van Beek vanuit de zorgsector aan participeert. In het verlengde van de Green Deal Duurzame Zorg zijn afspraken gemaakt over het verminderen van de CO₂-uitstoot. Zo werken de brancheorganisaties samen met TNO aan 'routekaarten' voor de curatieve en langdurige zorg. In deze routekaarten staat op brancheniveau welke stappen zorginstellingen zetten om de doelstellingen te halen en wat daarvoor nodig is. Op 1 mei moeten de routekaarten afgerond zijn. Het Centraal Bureau voor de Statistiek en het Kadaster zijn gevraagd om de data te leveren, zodat je ziet wat het energiegebruik in de zorg is. Onder leiding van het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) werken de betrokken kennisinstellingen (zoals TNO en het RIVM) aan een 'kennis- en innovatieplatform' voor al het maatschappelijk vastgoed. Met deze routekaarten, data en kennis kunnen zorgbestuurders hun eigen maatregelen nemen.

Er is in de politiek veel te doen om het Klimaatakkoord. Het Planbureau voor de Leefomgeving gaat na of de maatregelen uit het 'onderhandelaarsakkoord', dat in december is vastgesteld, voldoende zijn. De politiek buigt zich onder meer over de verdeling van de lasten. Dat kan indirect effect hebben op de keuzes die de zorgsector gaat maken. De afspraken die de zorgsector zelf heeft gemaakt – de aanpak met routekaarten – staat politiek niet ter discussie.

¹ De volledige tekst met alle deelnemers is te vinden op <https://www.greendeals.nl/nieuws/green-deal-voor-duurzame-zorg>

Wijkgerichte aanpak door gemeenten.

Er zijn nog veel puzzels. Het klimaatakkoord kiest bijvoorbeeld voor de veranderingen in de energievoorziening voor een wijkgerichte aanpak. Hoe zich dat gaat verhouden tot de routekaarten die de zorgsector zelf opstelt, moet nog worden uitgewerkt. Maar aan de andere kant: zorginstellingen treffen al langer maatregelen gericht op duurzaam energiegebruik. De ondertekenaars van de Green Deal Duurzame Zorg zijn daar zelf het voorbeeld van. Die voorbeelden laten we binnenkort zien.

Regelgeving en toezicht

De zorgpartijen en de ministeries van BZK, Economische Zaken en Klimaat (EZK) en VWS zijn bezig de regelgeving en het toezicht in lijn te brengen met de aanpak uit het Klimaatakkoord en andersom. Een voorbeeld daarvan is al langer bestaande wettelijke verplichting om maatregelen te treffen, die zich in vijf jaar terugverdienen. Die regeling verandert om duidelijker te maken om welke

maatregelen dat gaat. Daarnaast komt er een informatieplicht. Dat betekent dat zorginstellingen aan de toezichthouder moeten rapporteren over de getroffen maatregelen. Samen met de brancheorganisaties bekijken de ministeries van EZK, BZK en VWS hoe dit in de praktijk moet gaan werken, zonder extra administratieve lasten. Een mooi praktijkvoorbeeld is de 'green deal zorg Noord-Holland-Noord' waarin drie zorgaanbieders met de Omgevingsdienst afspreken dat het meedoen aan de milieuthermometer van het Milieu Platform Zorg de Omgevingsdienst het vertrouwen geeft dat de zorg zich aan de wettelijke eisen houdt.

Financiële aspecten

Energiebesparende maatregelen kosten geld, terwijl het vaak niet meteen duidelijk is wat de besparingen zijn. De routekaarten brengen in beeld waar het concreet over gaat. Daarnaast bekijken de banken, verzekeraars en overheid wat ze kunnen doen in de financiering en bekostiging om duurzaamheidsmaatregelen te stimuleren.

Het ministerie van VWS heeft voor de langdurige zorg rekening gehouden met groeiende extra financiële ruimte voor de bekostiging van duurzame huisvesting in de komende jaren (normatieve huisvestingscomponent). Er wordt nog gesproken met betrokkenen over de uitwerking.

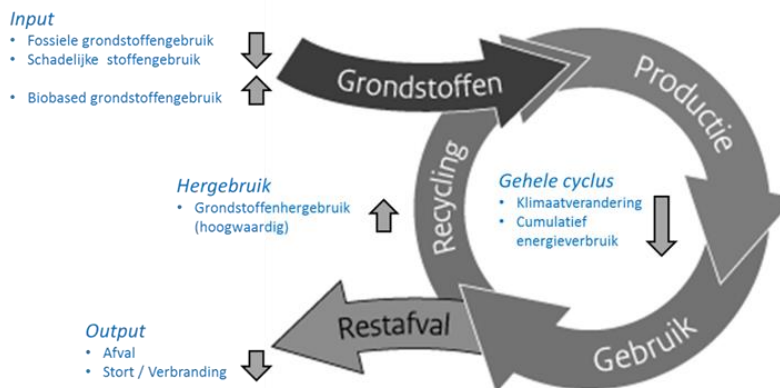
Een kleine stimulans ging ook uit van de subsidieregeling energiebesparing en duurzame zorg, waarmee VWS zorginstellingen eenmalig financieel kon ondersteunen. Daar hebben eind 2018 ongeveer 200 zorginstellingen gebruik van gemaakt. De instellingen konden met de subsidie de kosten voor investeringen in duurzame energie verlagen (waaronder het meedoen met de milieuthermometer zorg van het Milieu Platform Zorg).

Minder verspilling door circulaire economie

Het tweede doel van de Green Deal Duurzame Zorg is minder verspilling van grondstoffen. Dat is niet alleen een kwestie van afvalscheiding. Dat gaat ook over inkoop en het gebruik van allerlei producten in de zorg: voeding, medische hulpmiddelen, bouwmaterialen, enz.

De inkooporganisatie Intrakoop en de Nederlandse Vereniging van Inkopers (NEVI) gaan daarmee aan de slag met steun van de ministeries van VWS en Infrastructuur en Waterstaat (IenW). Het is de bedoeling om kennis over circulair inkopen op te bouwen en leernetwerken voor maatschappelijk verantwoord inkopen op te zetten.

Verder is het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) gestart om samen met het zorgveld en het bedrijfsleven na te gaan hoe klimaatneutraal en circulair inkopen en gebruik van medische hulpmiddelen gestimuleerd moeten worden. De afgelopen maanden is daarmee een start gemaakt tijdens een bijeenkomst met alle relevante stakeholders onder leiding van de kwartiermaker duurzame zorg van VWS.

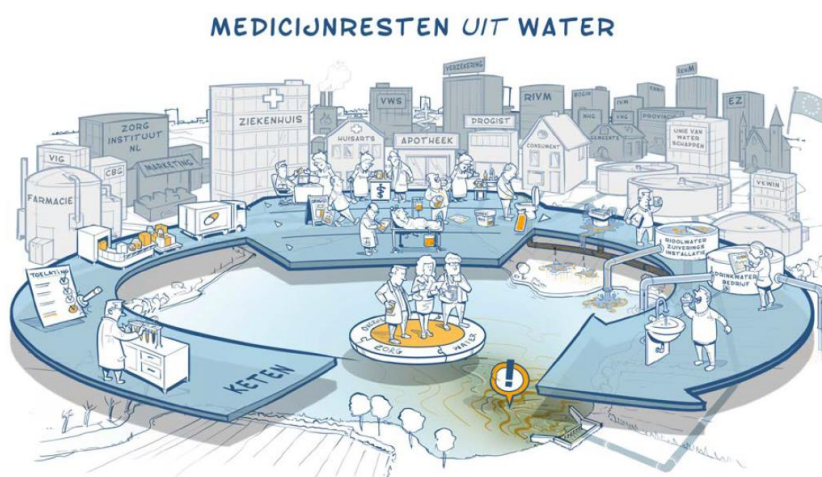

Het is belangrijk dat de medische en verpleegkundige beroepsgroepen zelf kijken hoe zij verspilling kunnen tegengaan. Het ministerie van VWS verkent samen met onder meer de Vereniging van Verpleegkundigen Nederland en de Federatie Medisch Specialisten de mogelijkheden van 'groene zorgpaden'.

Minder vervuiling van het water door geneesmiddelenresten

Doel van de Green Deal Zorg is ook vermindering van medicijnresten in het afvalwater. Dit is nu vooral een zorg van de waterzuivering- en drinkwaterbedrijven. Maar ook hier geldt dat voorkomen beter is dan genezen en willen we de oorzaken aanpakken. Het komt er op neer, dat we zoveel mogelijk willen voorkomen dat geneesmiddelen(resten) en röntgencontrastmiddelen in de riolering terechtkomen. Hier staan de volgende zaken op de rails:

Dit jaar start het Instituut Verantwoord Medicijngebruik samen met apothekers en artsen een voorlichtingscampagne, gericht op gebruikers van geneesmiddelen.

Ook zijn de ministeries van IenW en VWS gestart om met de radiologen na te gaan hoe we kunnen voorkomen dat röntgencontrastmiddelen in de riolering verdwijnen. Dit jaar wordt proefgedraaid met kansrijke aanpakken.

Psychofarmaca hebben eveneens een grote impact op de waterkwaliteit. Omdat er veel initiatieven zijn om het onnodig gebruik van psychofarmaca tegen te gaan, zijn we begonnen met een inventarisatie van deze

initiatieven. Zo kunnen we nagaan of op dit punt extra maatregelen nodig zijn.

Een gezond makende leef- en werkomgeving van zorginstellingen

Een gezond makende (groene) leef- en werkomgeving van zorginstellingen is de vierde pijler van de Green Deal Duurzame Zorg. Om ons te richten op de meest kansrijke gebieden is het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) gestart met een literatuurverkenning en een inventarisatie van

lopende initiatieven en kennisbehoeften. Dit met het oog op kennisuitwisseling en verdere ondersteuning. Het RIVM zal haar eerste resultaten op 28 maart tijdens de regiegroep Green Deal Duurzame Zorg presenteren.

Daarna gaat het RIVM op zoek naar toepasbare voedings- en omgevingsinterventies in de zorg. Hierbij is het ook van belang om na te gaan welke effecten deze concrete aanpakken hebben. De kennis daarover is nog versnipperd. Het RIVM gaat die kennis bij elkaar brengen in zogenaamde "wat werkt dossiers", waarin theorie en praktijk worden samengebracht. Verder zal het RIVM

lerende netwerken starten om het "samen leren" te stimuleren, de informatie digitaal ontsluiten en maatregelen en interventies beoordelen langs de lijnen van een erkenningstraject (<https://www.loketgezondleven.nl/>). Dit alles gebeurt ook in het kader van het Preventieakkoord.

Goede voorbeelden of suggesties over dit onderwerp kunt u met het RIVM delen via email: duurzamezorg@rivm.nl. Meer informatie vindt u op <http://www.rivm.nl/zorg/duurzame-zorg>.

De praktijk in met regionale green deals

Steeds meer zorgaanbieders maken met de lokale of regionale overheid afspraken over duurzaamheidsmaatregelen. Vaak gebeurt dat met het Milieu Platform Zorg (MPZ)². Als je voldoet aan de eisen van de milieuthermometer is dat voor de Omgevingsdienst voldoende. Met het MPZ is afgesproken dat zij daarmee met steun van VWS het komende jaar verder gaat.

Nieuwe deelnemers aan de Green Deal Duurzame Zorg

De Green Deal Duurzame Zorg kent nu 132 ondertekenaars. Ruim 40 andere zorgaanbieders, overheden en bedrijven willen ook meedoen. Dit aantal groeit nog steeds. Zorgaanbieders en overheden in Noord-Holland Noord hebben zich met een lokale green deal inmiddels aangesloten.

² De website <https://milieuplatformzorg.nl/> bevat een compleet overzicht van maatregelen die zorginstellingen kunnen treffen.

Datzelfde gebeurt binnenkort in Utrecht. De andere belangstellenden krijgen binnenkort de uitnodiging om de Green Deal Duurzame Zorg te ondertekenen en te laten zien wat zij gaan doen.

De Regiegroep Green Deal Duurzame Zorg en het VWS Green Team stellen zich voor.

In de Green Deal Duurzame Zorg is afgesproken dat er een regiegroep komt, bestaande uit de brancheorganisaties in de zorg. De regiegroep gaat na op welke wijze de stimulering en ondersteuning van de Green Deal moet plaatsvinden en op welke wijze de uitvoering zal worden vormgegeven. Deelnemers van de regiegroep zijn: Hans Groenendijk (Actiz), Jos Aartsen (NFU), Vincent Buitendijk (NVZ), Jacobine Geel (GGZ-NL), Toine van der Pol (VGN), Aafke Zwart (NVB), Peter Blankenstijn (nefroloog, UMCU), Adriaan van Engelen (MPZ), Cathy van Beek (Kwartiermaker duurzame zorg, VWS), Bas van den Dungen (VWS, voorzitter), Leon Wever (VWS) en Vincent Theunissen (VWS, secretaris). De regiegroep komt tweemaandelijks bijeen. In maart besluit de regiegroep over de ondersteuning van de zorgaanbieders bij de uitwerking van de Green Deal en de daarbij te kiezen communicatie- en veranderaanpak.

VWS heeft in de Green Deal toegezegd een programma duurzame zorg op te richten als aanspreek- en coördinatiepunt voor de Green Deal voor binnen en buiten VWS. Dat is het VWS Green Team. Daaraan werken medewerkers van verschillende (beleids)directies mee. Dat zijn: Pieter ten Broeke, Michelle Chung, Stephan Dekker, Petra Ferdinand, Victor Lapré, Valentin Neevel, Steven Oppenheim, José Puiman, Esther Putman, Cynthia Sietaram, Victor Stöcker, Vincent Theunissen en Léon Wever. Cathy van Beek is door VWS als kwartiermaker duurzame zorg aangesteld.

Het VWS Green Team is bereikbaar via de e-mail: duurzamezorg@minvws.nl.

U vindt ons op twitter via [@DuurzameZorg](https://twitter.com/DuurzameZorg).

Namens de regiegroep Green Deal Duurzame Zorg en het VWS Green Team,

Léon Wever (programmadirecteur)